

suplement educatiu de la revista de lletres L'illa

txt

hivern

2007

núm. 7

Innovació
educativa

suplement
educatiu de
la revista
de lletres L'illa

materials educatius
per a escola i institucions
bromera.txt

TXT és una publicació d'Edicions Bromera coordinada per Josep Antoni Fluixà

Consell de redacció: Marta Estrelles i Carol Borràs
Consell assessor: Alfred Aranda, Bernat Bataller, Vicent Borràs, Joan Carles Girbés, Josep Gregori i Teresa Soler

Col·laboradors: Josep M. Asencio, Marc Borràs, Violeta Camarasa, Miguel Latorre, Jaume Martínez, Josep Millo, Maite Nácher, Cristina Simón i Mercè Viana
Correcció lingüística, maquetació i arxiu gràfic: Edicions Bromera

Disseny gràfic: Enric Solbes
Fotografia: Alfred Aranda

Redacció i administració: Apartat de correus 147, 46600 Alzira (Ribera Alta), telèfon 962 402 254
Pàgina web: www.bromeratxt.com
Adreça electrònica: txt@bromera.com

Impressió: Bormac
Tirada: 12.500 exemplars

ISSN: 1887-3979 / **DL:** V-635-2007

TXT no s'identifica necessàriament amb els articles dels seus col·laboradors, ni els torna els originals no sol·licitats, ni hi manté correspondència.

TXT autoritza la reproducció dels seus articles si se'n fa esment de la procedència.

Editorial

Sense innovació no hi ha progrés ni millora. Aquesta és, sens dubte, una màxima de compliment obligat en qualsevol esfera de l'activitat humana i una obvietat inexcusable en el món de l'ensenyament. Per això, la innovació educativa ha de ser una preocupació i una prioritat en el sistema educatiu d'un país amb aspiracions de futur. En aquest sentit, a més, resulta evident que no es pot regular amb encert la legislació sobre educació d'una població, sense atendre les vies per les quals el món acadèmic es puga renovar, actualitzar i preparar per a una millora progressiva de la formació que dote les generacions futures de capacitats cada vegada més adequades als temps canviants en què han de viure.

En conseqüència, la innovació ha d'anar lligada necessàriament a la formació. De fet, sense una bona formació del professorat mai no es podrà incentivar i consolidar una actitud permanent de recerca i d'investigació capaç d'obrir camins i d'experimentar noves actituds, nous procediments i nous continguts que no estanquen en la rutina i l'avorriments la tasca dels professors i de les professores, i que, per falta de significació, allunyen l'alumnat de la necessitat del seu aprenentatge. Es fa ineludible, en aquest aspecte, l'aposta decidida de l'administració educativa per a afavorir l'actualització permanent del professorat, amb una bona oferta de cursos, de jornades i de processos que faciliten el treball en equip i l'intercanvi de coneixements i d'experiències, que, per desgràcia, no sempre es manté al nivell i el ritme desitjables.

Però, alhora, es palesa també l'obligació moral del professorat que, si vol complir

amb eficàcia el seu treball, ha d'assumir que el seu és un ofici canviant, que requereix la renovació continuada i que, entre les seues eines de treball, ha d'usar també la pròpia formació per a millorar-ne la pràctica docent, que només progressarà si és capaç d'innovar amb el desig sempre present de fer el seu treball cada dia millor.

Ens trobem, per tant, davant d'un repte que té una responsabilitat compartida. De moment, sembla que tots estem d'acord en la idea i en la necessitat d'innovar, però el debat s'inicia quan es planteja la manera de fer-ho. Qui n'ha de prendre la iniciativa? L'administració educativa o el professorat? Hi ha suficient amb el que es fa? Es potencia la innovació educativa només amb la convocatòria d'uns premis a les millors experiències o amb unes ajudes econòmiques als projectes que es presenten? Aquestes són, evidentment, algunes de les preguntes que ens podem fer, però les respostes, com és natural, les haurem de contestar entre tots.

Flaixos

Premi nacional pel foment de la lectura

El Pla de Foment de la Lectura de l'IES L'Assumpció d'Elx ha guanyat el 2n Premi Nacional de Bones Pràctiques Educatives en Biblioteques Escolars. Dotat amb 9.000 € pel Ministeri d'Educació, aquest guardó se suma al I Premi d'Experiències de Foment de la Lectura Ciutat d'Alzira i torna a reconèixer, així, la qualitat d'aquest projecte, coordinat per Josep M. Asencio. A més, per a difondre aquesta experiència lectora tan positiva d'una manera també innovadora, al centre n'han preparat un documental.

Èxit en el curs més innovador de la Fundació Bromera

Aprofitar a favor de la lectura les noves eines que ofereix Internet ha sigut l'objectiu del curs «Fomentar la lectura en la societat del coneixement», organitzat per la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura.

Així, els assistents al curs han descobert que l'ús de les tecnologies digitals no està renyit amb el foment de la lectura i han tingut la possibilitat d'explorar les possibilitats pedagògiques que ofereix el món digital per a comprovar que pot ser un aliat magnífic.

En aquesta iniciativa capdavantera han col·laborat la professora de la Universitat Oberta de Catalunya Laura Borràs i el grup Novadors. Com a mostra de l'experiència, podeu consultar els nous blocs educatius i literaris dels participants en el bloc del curs: <http://tallerblocsbrodera.blogspot.com>.

Premis d'Experiències d'Innovació Educativa Ciutat d'Alzira 2007

Els IX Premis d'Experiències d'Innovació Educativa Ciutat d'Alzira 2007 han sigut per a M. Josep Pastrana i Teresa Múgica del CAES Nazaret d'Alacant, en la categoria d'Educació Infantil i Primària; per a Francesc Botija de l'IES Josep Maria Parra d'Alzira, en la de Secundària, i per Virgínia Martínez del CEIP Trullàs de Benifaió, en Educació especial.

Pel que fa al II Premi d'Experiències de Foment de la Lectura, els guanyadors són el CEIP Gregal de Castelló, pel seu «Pla d'animació lectora i foment de la lectura», i Pilar García de l'IES Teulada de Teulada, per «Un repte: aprendre a llegir i aficionar-s'hi».

El II Premi d'Experiències Educatives per al Foment de la Igualtat entre Dones i Homes ha sigut per a Alfred Aranda de l'IES Arabista Ribera de Carcaixent per «Canvia el xip!».

Més informació: www.fundaciobromera.org.

Premi BUPI per a la integració

El CEIP Sant Miquel de Lliria ha rebut el Premi BUPI 2007, que la Conselleria de Benestar Social dota amb 6.000 €. Aquest guardó reconeix les bones pràctiques per a la integració que el centre realitza a través d'activitats ben diverses. Entre altres coses, el col·legi, on un percentatge elevat d'alumnat és immigrant, té en marxa un complet pla d'acollida, així com diversos programes d'atenció a la diversitat: el Programa de Compensació Educativa, el d'Accés al Sistema Educatiu, el d'Acompanyament Escolar i el de Competència Social. A més, forma part de la Xarxa Europea d'Escoles Promotores de Salut i desenvolupa iniciatives a favor de la interculturalitat i el medi ambient.

Es tracta d'un premi que reconeix un treball d'equip que el centre porta endavant des de fa anys. De fet, el títol del projecte guardonat –coordinat per Àngel L. Yuste– és «Les bones pràctiques, entre tots i per a tots».

Més informació: intercentres.cult.gva.es/cpsantmiquel.

Educ@webs www.esdelibro.es

CEDRO ha creat aquest portal per a fomentar la lectura, la creació textual i el respecte als drets d'autor entre la comunitat educativa. En la secció per a docents podreu descarregar ferramentes molt útils (una guia, activitats per als alumnes, etc.)

per a abordar l'elaboració de qualsevol treball d'investigació d'acord amb la llei de protecció intel·lectual. A més, ofereix resposta als dubtes més freqüents i ha posat en marxa un concurs per a alumnes d'ESO i Batxillerat.

De què parlem en dir 'innovació'?

Jaume Martínez Bonafé
Universitat de València

En primer lloc, cal diferenciar entre escolarització, instrucció i educació i analitzar el paper que exerceix la innovació en cadascun d'aquests camps. La instrucció no és un fi en si mateixa, sinó una eina estratègica per a arribar a l'educació. Ensenyar i aprendre matemàtiques és molt important, però aquesta disciplina té sentit en l'escolarització obligatòria si està al servei del ple desenvolupament de l'ésser humà i de la seua necessitat i capacitat de comprendre críticament el món en què viu. La instrucció, llavors, és sols un mitjà per a aconseguir i garantir el dret a l'educació.

Vostés em diran que sóc un exagerat, però començaré afirmant que mantenim una escola caduca i quasi medieval, que suporta en el llibre de text i en la fragmentació disciplinària del coneixement gran part de la quotidiana pràctica educativa. No, no exagere. Visiten a la Universitat de Salamanca l'aula de Fray Luis de León i veuran que la relació educativa és la mateixa: una trona o tarima des d'on el qui tot ho sap parla per als qui no saben que i, en silenci, escolten i copien. Aquella pedagogia catequística nascuda a les catedrals i els monestirs del segle XIII té encara avui una presència ferma a les aules del segle XXI. Unes aules que tanquen les portes a la vida i desconnecten els mòbils, els MP3, la missatgeria, les xarxes telemàtiques i els multimèdia, i acudeixen a la memorització i a l'examen del temari d'assignatures inconnexes.

Per això, parlar ara mateix d'innovació educativa és parlar d'una finestra oberta a l'oxigen de la creació i la imaginació de noves possibilitats docents, de noves i revitalitzadores pràctiques educatives. I són tan importants aquestes dues paraules, tan necessàries, tan vitals, que les hem de cuidar molt, les hem d'acaronar, i hem d'estar alerta per a mantenir-ne el sentit més original i radical, la força més real. No és una tasca fàcil. Vivim una època de debilitament

La innovació educativa és una finestra oberta a l'oxigen de la creació i la imaginació de noves possibilitats docents, de noves i revitalitzadores pràctiques educatives

de les grans narratives, dels grans principis orientadors; tot sembla efímer i passatger. Jo anomeno aquesta situació cultural el paradigma moda ZARA: teixits de baixa qualitat, preus barats i disseny a gust de la demanda del mercat. En una època així, la innovació educativa corre el perill de patir una perillosa polisèmia: pot servir tant per a justificar un programa de canvi dissenyat des de dalt sense comptar amb els de baix com també per a identificar un projecte i un procés de

Mantenim una escola caduca que suporta en el llibre de text i en la fragmentació disciplinària del coneixement gran part de la quotidiana pràctica educativa

millora pensat, desitjat i protagonitzat per un conjunt de mestres amb voluntat de sentir-se'n autors i responsables. A la universitat on treballo, anomenen innovació els programes d'adaptació per a la convergència europea dels títols universitaris, i els estudiants més inquiets protesten per una innovació que burocratitza i incrementa les demandes sense que aporte canvis significatius en els professors de sempre.

En la història de la innovació i el canvi a l'escola hi ha de tot en relació amb el professorat que, d'una manera o d'una altra, en serà el principal protagonista. Hi ha innovacions amb el professorat, però també les he

Més que una tècnica o una teoria, la innovació és un espai per a la construcció de noves relacions i per a la descoberta d'unes altres paraules, d'unes altres experiències

conegudes contra el professorat. N'hi ha per als professors, però també des dels mateixos professors i professores. De què parlem, llavors, en dir *innovació*?

Deixeu-me, doncs, que acabe el text arriscant-me a fer una definició personal: jo vull entendre la innovació com el desig i l'acció que mou un professor, una professora o un col·lectiu de professors i professores a intentar realitzar millores en la seua pràctica professional, amb la finalitat d'aconseguir la millor i més àmplia educació per als seus alumnes. D'aquesta definició destacaré encara una primera característica fonamental: la idea del desig, de la seducció pel canvi. La innovació, més que una tècnica o una teoria, és un espai per a la seducció, per a la construcció de noves relacions i per a la descoberta d'unes altres paraules, d'unes altres experiències i de noves possibilitats que ens enamoren.

Innovació pedagògica: l'aposta per una escola de futur

Cristina Simón

Canvia la societat i, també, l'escola. Perquè no són realitats paral·leles, sinó convergents. Els processos socials tenen reflex en l'àmbit escolar i, a la inversa, el sistema educatiu contribueix a la modificació dels esmentats processos. Per això, la innovació s'ha convertit en un concepte clau a l'hora de vertebrar el model educatiu actual. Innovació entesa com a element dinamitzador, com a vector de noves formes de coneixement, com a adaptació a una societat que es mou en l'espai obert per la tensió entre globalització i localització.

Des d'aquesta perspectiva, no és gens estrany, doncs, que la innovació passe per abordar temes com la recuperació dels valors democràtics; la resolució dels conflictes derivats de la multiculturalitat que propicien els fluxos migratoris; la supressió de la violència, sobretot de la de gènere, però també entre adolescents o entre aquests i els tutors, o el reviscolament de les pràctiques associatives.

En la Declaració del Fòrum Mundial per l'Educació, celebrat el 2003 a Porto Alegre (Brasil), es postulava la necessitat de construir una escola pública, laica, de qualitat i en relació amb el context. Havia de ser impulsada per l'estat i refermar la ciutadania, la democràcia, l'autonomia. Aquesta, si fa no fa, és la percepció que comparteixen molts docents quan pensen en com volen que siga l'escola del futur, quan efectivament treballen per tal que ho siga. Tanmateix, són conscients que no és fàcil i que cal la col·laboració de tots els agents educatius. Perquè la innovació no depén exclusivament del professor a títol personal; també hi ha el centre i, en un nivell superior, a voltes difícil d'atansar, l'administració. I, entre tots dos, els moviments de renovació pedagògica (MRP), mirant d'omplir els buits que deixen les institucions.

CEFIRE: ajudes a la formació permanent del professorat

Els Centres de Formació, Innovació i Recursos Educatius (CEFIRE) són, a casa nostra, els òrgans de l'administració responsables de la formació permanent del professorat no universitari. Dependents de la Conselleria d'Educació i coordinats pel Servei de Formació del Professorat, constitueixen una xarxa de dèset centres agrupats per zones. Des dels CEFIRE es tracta d'afavorir la formació contínua del docent mitjançant l'atenció personalitzada, el desenvolupament de capacitats, l'orientació educativa, el foment de l'activitat investigadora i l'avaluació dels processos d'ensenyament.

Explica Eugènia Giménez, assessora d'Infantil al CEFIRE de València, que «la nostra actuació s'emmarca en el Pla Anual de Formació del Professorat, ampliat successivament al llarg del curs amb les ofertes pròpies de cada centre que es pegen a Internet o s'envien per correu electrònic». El Pla Anual d'enguany s'articula al voltant de quatre eixos: la promoció de la consciència professional i l'autonomia del professorat; la millora de les pràctiques educatives; la transferència a l'aula de pràctiques innovadores, i la construcció d'una comunitat d'aprenentatge. Per a assolir aquests objectius, hi ha diverses ac-

Des dels CEFIRE es tracta d'afavorir la formació contínua del docent mitjançant l'atenció personalitzada, el desenvolupament de capacitats, l'orientació educativa, el foment de l'activitat investigadora i l'avaluació dels processos d'ensenyament

Els premis són interessants perquè reconeixen la utilitat de la teua investigació, et faciliten l'entrada en l'àmbit editorial i, a més, es pot aplicar l'experiència en més llocs. Implicant tothom és com el projecte esdevé il·lusionant

cions formatives: «El centre ofereix cursos i seminaris», comenta Eugènia, «que es fan aquí mateix i ens brinden l'oportunitat de conèixer-nos i treballar plegats. A més, hi ha les demandes que fan els professors, que són gestionades a través dels projectes de formació en centres. Normalment totes les sol·licituds són admeses i la dotació econòmica es distribueix equitativament entre els projectes presentats. Els projectes, sempre supervisats per assessors, poden orientar-se a un determinat centre o a diversos, com és el cas dels Poblatos Marítims. Pel que fa als grups de treball, es creen a iniciativa dels professors d'un o més centres que volen treballar un tema específic. Els grups no estan subvencionats i cal que presenten una certificació oficial de les hores treballades». Eugènia assegura que, gràcies a aquestes activitats, el contacte entre assessors i professors és constant i la relació, fluida.

Premis de la Conselleria: un incentiu necessari

A banda de tot això, la Conselleria atorga premis a la innovació, als materials didàctics dirigits a l'atenció educativa de l'alumnat immigrant, al tractament transversal en el currículum de l'educació en valors o mediambiental, etc. Virgínia Martínez, mestra al CEIP Trullàs de Benifaió, n'ha obtingut alguns i considera que són un bon incentiu per a continuar investigant. «El nombre de participants ha crescut considerablement. Els companys s'animen en veure el teu treball i la implicació de les institucions, com en el cas de l'Ajuntament d'Alzira, per exemple, que, amb el CEFIRE, constitueix un dels motors de la zona.» «Els premis», continua, «són interessants perquè reconeixen la utilitat de la teua investigació, et faciliten l'entrada en l'àmbit editorial

i, a més, com que el material es comparteix, es pot aplicar l'experiència en més llocs. La companyonia és bàsica. El nostre treball no pot ser un secret per a la resta. Implicant tot-hom és com el projecte esdevé il·lusionant». Virgínia ha rebut premis individualment i en grup. «En el darrer, que tractava sobre Àfrica, vam prendre part nou persones. Consistia en l'elaboració de material curricular que, al principi, se centrava al Senegal, perquè teníem alumnes d'aquest país, però que després es va estendre a tot el continent.»

Els Moviments de Renovació Pedagògica són col·lectius de mestres autònoms, compromesos amb la idea d'una escola diferent, que entenen la innovació i la formació del professorat com les peces bàsiques de l'ensenyament

Confessa «no haver topat amb obstacles per part de l'administració i encara que funciona lentament, si telefones, s'obrin portes. Pot ser una gran ajuda. Només cal un poc de paciència. A més, el que no es pot fer és criticar sense fer autocrítica: nosaltres, què fem per arribar a l'administració? Ens aprofitem dels cursos que fa, li demanem consell? La meua experiència amb els CEFIRE sempre ha sigut positiva. Hi ha assessors vertaderament molt dinàmics i agradables en el tracte», assegura Virgínia.

No obstant això, hi ha veus disconformes amb el paper de l'administració. Joan Baptista Malonda, mestre de l'escola d'Almoines i membre del MRP Marina-Safor, es queixa que els CEFIRE únicament ofereixen «cursos i més cursos per a justificar una formació quantitativa», que les assessories de valència «estan cada volta més allunyades de les escoles» i que només tenen referències de la inspecció educativa «per la burocràcia controladora que ens ordena omplir». Afirmar que totes aquestes terminals administratives apareixen «sense relació amb les necessitats de millora i formació que ens plantegem en la tasca d'educar». Per això, per suplir aquestes mancances, molts mestres i professors busquen suport en els moviments de renovació pedagògica.

La intenció dels Moviments de Renovació Pedagògica no és pontificar, sinó fomentar la discussió, plantejar preguntes deixant espai a la llibertat i a la capacitat crítica de cadascú

Els MRP i les escoles d'estiu: el compromís per la renovació educativa

Els MRP són col·lectius de mestres autònoms, compromesos amb la idea d'una escola diferent, que entenen la innovació i la formació del professorat com les peces bàsiques de l'ensenyament. L'Escola d'Estiu és responsabilitat seua i, durant el curs, programen activitats de formació i de preparació de materials, seminaris, aplecs i diades, etc. El Col·lectiu d'Ensenyants de la Ribera i el MRP Marina-Safor són dels més antics i emblemàtics. Estan federats amb altres grups del País Valencià i de l'àmbit estatal. Dolors Pellicer, una de les fundadores del MRP Marina-Safor, evoca els orígens, tot just al final de la dictadura. «Hi havia tantes ganes de canviar l'escola com la societat. Cap al 1977, férem un curset, "Canvi de llengua o canvi d'estructura?", que ho palesava molt bé, perquè no es tractava únicament de pegar carxots en valencià; més enllà de la llengua, calia renovar també la manera de fer escola», explica Dolors.

La primera Escola d'Estiu tingué lloc a València. Dénia i, tot seguit, Oliva, en prendrien el relleu. «Als inicis, l'escola consistia en cursets d'allò més variats. Eren fonamentalment tallers de manualitats que propiciaven moments de distensió durant els quals sorgien idees i es debatien propostes. Quan els cursets es quedaren curts, passàrem a treballar en seminaris, aplegant la gent segons els interessos que tenia», comenta Dolors. L'Escola d'Estiu funciona d'una manera assembleària. Hi ha una comissió organitzadora i diverses subcomissions, però tot aquell que s'hi inscriu té dret a opinar en l'assemblea de juliol i, fins i tot, té l'oportunitat d'incorporar-se definitivament en el curs següent. Està oberta a tots els ensenyants i permet posar en comú idees, experiències, pràctiques innovadores, però, adverteix Dolors, «tot evitant de fer un receptari. La nostra intenció no és pontificar, sinó fomentar la discussió, plantejar preguntes deixant espai a la llibertat i a la capacitat crítica de cadascú». «La resta de l'any, l'activitat continua en els seminaris, reunits periòdicament. Els membres fan les seues aportacions i puntualment

poden convidar algun expert per a consultar dubtes o aprofundir en el coneixement d'un tema.» De tots, el més antic és el seminari de tutories, en el qual es produeixen els debats teòrics principals. I, a banda, hi ha les jornades i trobades de cap de setmana, en què la convivència en espais naturals alterna amb el debat. Un dels temes estrella és, sens dubte, la innovació. «De renovació hem passat a parlar d'innovació, perquè quan fem servir una paraula durant massa temps, es buida de contingut. Així la rejoinem. L'Escola d'Estiu fou la resposta a la necessitat de canvi. Ara n'afrontem de nous, per exemple, l'ús de les tecnologies, que cal entendre no sols com a finalitat, sinó també com a eina d'educació integral. Hem de formar ciutadans capaços de comunicar-se i de viure en harmonia.»

Dolors lamenta la manca de comunicació que hi ha sovint amb l'administració: «La realitat no sempre afavoreix la innovació. Ens hem trencat les banyes recuperant la

llengua i, malgrat tot, el valencià continua minoritzat. L'administració hauria de potenciar-lo i, en lloc de fer-ho, llança la proposta, si més no contradictòria, d'impartir l'educació per a la ciutadania en anglés». Critica que la formació permanent del professorat es deixi al voluntarisme, quan en altres casos són les mateixes empreses les qui potencien el reciclatge dels treballadors i, el que és més important, dins de l'horari laboral. En això coincideix amb Virginia Martínez. «És dur, perquè has de continuar treballant fora d'hores quan ja estàs cansada de tota la jornada laboral, però quan veus els bons resultats, quedes molt satisfeta.»

Treballant des de la Universitat

La Universitat també aposta per la innovació. Un bon exemple n'és, com explica Josep Ballester, professor d'Educació Literària a la Universitat de València, «l'Aula Virtual, que permet treballar amb els estudiants fora de les classes presencials o mantenir el contacte amb els Erasmus». No sempre s'hi trau el màxim profit, però confia que això millorarà amb el temps. En la diplomatura de Magisteri en la qual treballa, la innovació es forma en el disseny dels estudis, que mira d'acostar-se al model de convergència europeu. «Els departaments trebalem junts per integrar les matèries i dotar de coherència els estudis des del primer curs fins a l'últim. Això es tradueix en reunions i en diàleg interdepartamental extra, però és necessari», comenta.

Fins fa poc, la innovació educativa es considerava inherent a les ciències aplicades. Quan es tractava de les socials o les huma-

nes, no s'hi trobava cap rendibilitat. «Potser per això», diu Josep, «estem encara en les beceroles». En la seua opinió, «cal afrontar el repte amb independència i autonomia. Hem de ser una guia per als alumnes, però atorgant-los llibertat. Guiar-los, però obligant-los a dissenyar un itinerari propi que s'ajuste als seus interessos. En Primària i Secundària, sovint se'ls pauta excessivament».

Potser si hi haguera més col·laboració a l'hora d'investigar entre centres de Primària i Secundària i universitat es podrien solucionar aquests inconvenients. Jaume Martínez Bonafé, doctor en filosofia i ciències de l'educació i professor del departament de Didàctica i Organització Escolar de la Universitat de València, és membre actiu dels moviments de renovació pedagògica. Des de la universitat, s'acosta a la realitat de l'escola i investiga sobre la seua relació amb la innovació, amb les polítiques públiques o amb la democràcia, entre altres. El seu cas no és, però, la norma, i universitat i ensenyament primari i secundari, de moment, s'endinsen en la innovació per vies diferents.

El futur de l'ensenyament mereix un premi

Maite Nácher

Els premis d'innovació educativa ciutat d'alzira van nàixer fa huit anys amb uns objectius molt ambiciosos. Així, any rere any, es tracta de millorar el sistema educatiu, crear un fòrum en el qual la recerca per la qualitat en l'educació siga l'element comú i compartir les experiències d'aquells docents que creuen en un ensenyament d'avantguarda per a estimular l'alumne, fent-lo participi. Ara, a la vora del desé aniversari, ja són un referent a tot el País Valencià.

«Jazz: una unitat didàctica sobre la música moderna», coordinat per Lluís Granell de l'IES de Riba-roja de Túria; «Aplicació didàctica de l'entorn del poble en la formació bàsica de les persones adultes», del Centre Municipal FPA Paz Mínguez de Castelló de la Ribera; «Accions per a millorar la llengua en la xarxa C-340», coordinat per José Carlos Rodríguez-Gabela del CEIP Josep Gil Hervàs de Benimodo i Lluís Suner de l'IES de Càrcer. Aquestes són tres de les experiències educatives guardonades en els VIII Premis d'Innovació Educativa Ciutat d'Alzira 2006, una mostra indubtable de l'empenta docent al País Valencià per innovar a les aules, per traure el màxim profit de l'alumnat.

Cada tardor, des de fa huit anys, Alzira es converteix en el lloc imprescindible on es dona suport a la ferma tasca d'ensenyar amb qualitat. Els premis, amb quasi una dècada de vida, són molt més que uns simples guardons. L'Ajuntament d'Alzira els va impulsar, creant amb encert, de manera paral·lela, un espai on reflexionar i debatre en veu alta: les Jornades d'Innovació Educativa. Durant uns quants dies, a la Casa de la Cultura de la ciutat, aquestes jornades mostren al públic el contingut dels premis:

Des de fa huit anys, Alzira es converteix en el lloc imprescindible on es dona suport a la ferma tasca d'ensenyar amb qualitat

Els agents educatius són els protagonistes d'aquestes jornades, d'aquests premis que dissenyen una nova manera de créixer a les aules, que perfilen un futur innovador a l'ensenyament

s'exposen els treballs i experiències dels centres educatius, s'imparteixen conferències sobre les innovacions en la manera de fer educació i són l'espill on mirar l'inquietud de docents i alumnes.

Cinc modalitats de premis

A mesura que els premis han anat consolidant-se a la comarca de la Ribera, ja que nasquen aquest àmbit, la participació ha anat creixent, i des de l'any passat, el certamen es convoca per a tot el País Valencià. Les xifres ho corroboren: de les 28 experiències educatives presentades a concurs el 2006, han passat, enguany, a una cinquantena. Un rècord esplèndid.

Tots aquests treballs –que opten als primers premis, dotats econòmicament amb 1.500 euros– poden concursar en les modalitats de Primària, Secundària i EPA, Especialitats i Educació especial.

A més, els premis inclouen dues modalitats més. Una d'aquestes, creada amb la inestimable col·laboració de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura, a la qual no solament ha possibilitat el naixement del Premi d'Experiències per al Foment de la Lectura, sinó que, a més, ha donat una dimensió especial als premis, fent una major difusió de la convocatòria i afavorint l'augment del nombre de participants.

D'altra banda, i arran de l'existència del Pla d'Igualtat entre Homes i Dones d'Alzira, l'Ajuntament ha creat una cinquena modalitat, la del Premi d'Experiències Educatives per al Foment de la Igualtat entre Dones i Homes.

Qualitat excel·lent

La qualitat brillant dels treballs presentats en les últimes edicions és un fet. Tant és així que en la darrera edició, per exemple, la majoria dels premiats foren *ex aequo*. Col·legis, instituts, associacions de mares i pares, biblioteques... els agents educatius són els protagonistes d'aquests premis que dissenyen una nova manera de créixer a les aules i que perfilen un futur innovador a l'ensenyament.

Les bases i el veredict de d'aquests premis es poden consultar al web de la Fundació Bromera per al Foment de la Lectura: www.fundaciobromera.org.

Per què cal renovar l'educació?

Violeta Camarasa

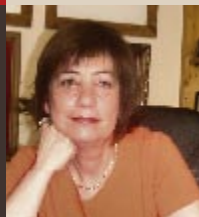
Perquè el canvi és l'única constant en el món actual, i perquè cada vegada és més ràpid, l'educació no pot quedar-se ancorada en el passat. L'escola forma els ciutadans del futur, i ha d'evolucionar al costat de la societat per ser capaç de donar resposta a les noves necessitats. Als centres s'ha d'ensenyar els alumnes a aprendre, a actualitzar els seus coneixements constantment. I per a això, el primer pas és renovar l'escola mateixa.

Josep Maria Asencio

Professor de Secundària

El Pla de Foment de la Lectura de l'IES L'Assumpció d'Elx, que aquest mestre va coordinar, va rebre el I Premi d'Experiències de Foment de la Lectura Ciutat d'Alzira 2006. Després de sis anys de transformació de la biblioteca del centre per a dotar-la d'un nou espai i d'una extensa varietat de llibres, el curs 2006-2007 encetaren un pla amb l'objectiu de «crear l'hàbit en els alumnes d'anar setmanalment a la biblioteca del centre a través de les assignatures de Valencià, Castellà i Alternativa», explica Asencio. I continua: «només es pot crear l'hàbit de la lectura facilitant l'encontre diari de l'alumne amb els llibres i amb si mateix». Regidories, empreses i entitats bancàries de la ciutat han participat en el projecte. Per a compartir aquesta experiència, han realitzat el documental *Pura alegria*, que segueix de prop les hores de biblioteca d'un grup de 1r d'ESO durant un curs escolar. S'ha estrenat aquest desembre.

Mercè Viana

Mestra de Primària

«L'escola pot ajudar a dirigir el canvi cap a una societat millor, però per a això la seua organització ha de ser democràtica, i el pensament crític i reflexiu, juntament amb la creativitat, han de funcionar com a instruments quotidians d'aprenentatge. L'escola, més que ensenyar, ha de viure els veritables valors humans. No podem ensenyar el que no som.» Aquests són els trets principals de l'escola ideal de Mercè Viana, ja retirada, però que ha participat activament en el Moviment de Renovació Pedagògica durant més de 30 anys. Per a ella, la formació contínua dels mestres és un factor fonamental per a aconseguir una educació eficaç i una innovació permanent de la vida escolar. Tanmateix, subratlla que, per a aconseguir tot això, «falten més mitjans, més il·lusió i més col·laboració de tots els agents implicats en l'educació: les famílies, les administracions...».

Josep Millo

Mestre i escriptor

En els últims anys, ha dedicat bona part del temps a l'elaboració de papers didàctics que introdueixen idees renovadores en els llibres de text, especialment sobre ensenyament de les llengües... «Significatiu» i «funcional» són els principis que, segons ell, «donen coherència i sentit lògic a la tasca educativa». Tant els llibres com les activitats dins de l'aula «han de respondre a les necessitats dels alumnes i s'han de construir sobre coneixements o experiències prèvies. El llenguatge i el metallenguatge utilitzats no han de ser un obstacle», explica. «Sense oblidar-nos, és clar, d'una estètica adaptada al temps que vivim», puntualitza. Els canvis plàstics són reflex, segons Millo, d'una sèrie de canvis ideològics, com la major atenció als aspectes comunicatius. «En un sistema tan inestable, la innovació es basteix amb projectes programats pel professorat d'alguns centres», subratlla.

Miguel Latorre García

Secretari d'Ensenyament Públic de FETE-UGT-PV

«La innovació és el camí, especialment en un moment en què la universalització de l'educació i la gran heterogeneïtat de l'alumnat exigeix noves reflexions i accions.» Així resumeix Latorre la visió que la Federació de Treballadors de l'Ensenyament d'UGT té de la renovació pedagògica, un canvi que «pot donar resposta als problemes i demandes actuals», tot i que «no s'hi dediquen suficients esforços, sobretot per part de l'administració». Per al sindicat, alguns dels fronts més urgents són «la convivència, el fracàs escolar i l'absentisme i la poca quantitat d'alumnat que fa estudis postobligatoris. La innovació i el canvi són les claus d'un sistema viu i eficaç», sentència. I afegeix que «hem de passar de pensar en termes de sistema escolar a pensar en centres, que s'adaptin millor a la realitat local», i «augmentar l'intercanvi d'experiències entre escoles».

QUADERNS DE TREBALL PER AL

CALAIKET • Quaderns de treball de l'àrea de llengua (Valencià)

- Tres quadernets per curs, un per a cada trimestre.
- Com a reforç en períodes no escolars.
- Com a complement de la tasca diària a l'aula.
- Treball ortogràfic i morfosintàctic plantejat d'una manera implícita.
- Activitats lúdiques i diverses amb espai suficient per a escriure.

MOCHILA • Quaderns de treball de l'àrea de llengua (Castellà)

PRIMER I SEGON CICLE DE PRIMÀRIA

Quaderns de treball de l'àrea de matemàtiques

CALAIXET DE
MATEMÀTIQUES
(EN VALENCIÀ)

MOCHILA DE
MATEMÀTIQUES
(EN CASTELLÀ)

- Activitats de càlcul per a treballar per trimestres.
- Iniciació en el llenguatge matemàtic d'una manera progressiva i amena.
- Treball de la numeració i de les operacions matemàtiques.
- Amb referents visuals que asseguren l'adquisició del concepte numèric.
- Introducció progressiva de les estratègies de càlcul mental.
- Amb taules i jocs lògics.

Projecte
Aventura
bromera.txt

María Auxiliadora Hernández Miñana,
directora general d'Avaluació, Innovació
i Qualitat Educativa i de Formació
Professional de la Generalitat Valenciana

«La innovació educativa és fonamental en una societat en canvi continu»

Marc Borràs

Per a María Auxiliadora Hernández, que es parle cada vegada més d'innovació educativa no significa necessàriament reconèixer que el model educatiu clàssic està en crisi: «és que la innovació no solament és necessària en l'àmbit educatiu, sinó en totes les facetes de la vida. Especialment hui en dia, que vivim en una societat permanentment subjecta a canvis, de vegades vertiginosos». Per això, assegura que «és tan important portar la innovació al terreny de l'educació, perquè al cap i a la fi estem preparant els nostres alumnes per a afrontar millor els reptes de la societat del futur».

La innovació educativa abraça un ventall de recursos ampli. En aquest sentit, María Auxiliadora explica que «no es tracta tan sols d'introduir a les nostres escoles les noves tecnologies d'informació i comunicació. Això també, per descomptat, però estem parlant d'innovar i renovar les tècniques pedagògiques, els instruments docents, els materials o el paper que tenen en l'educació tots els actors implicats: des dels mestres fins als pares, passant, òbviament, per l'alumnat».

Les propostes d'innovació educativa són un revulsiu excel·lent per al professorat, que hi veu una oportunitat de retrobar la il·lusió pel treball

Societat del coneixement, però també del fracàs escolar

Darrerament ha pres carta de naturalesa parlar de la nostra societat com una societat del coneixement, però alhora les xifres de fracàs escolar augmenten d'una manera alarmant. Potser és que el coneixement gaudeix entre nosaltres de més valor teòric que pràctic. «Evidentment –diu la directora general–, el que pretenem amb totes les iniciatives que duem a terme és millorar la qualitat del sistema educatiu valencià, cosa que hauria de traduir-se en un millor rendiment acadèmic de l'alumnat.» Però per a aconseguir-ho «cal la implicació de tota la societat, de mestres i alumnes, però també de les famílies, sense la col·laboració de les quals és ben difícil de resoldre el problema del fracàs escolar».

María Auxiliadora troba que s'ha demostrat que les propostes d'innovació educativa són un revulsiu excel·lent per al professorat, que hi veu una oportunitat de retrobar la il·lusió en un treball eminentment vocacional que moltes vegades no es veu retribuït per l'interès dels alumnes. Alhora, aquests descobreixen noves maneres i motivacions d'aprendre i d'interessar-se pel que passa en l'entorn, «s'adonen que no hi ha cap gran distància entre el que els ensenyen a l'escola i el que succeeix al món».

La preocupació de la Generalitat per la innovació educativa ve de fa molt de temps. «L'any 2000 es va crear l'Institut Valencià d'Avaluació i Qualitat Educativa (IVAQE), com un òrgan de consulta, assessorament i avaluació amb l'encàrrec d'elaborar i proposar mesures, iniciatives i actuacions que contribuïren a afavorir la qualitat i la millora de la formació adquirida per l'alumnat valencià. Però des de les últimes eleccions, l'IVAQE ha sigut substituït per la Direcció General d'Avaluació, Innovació i Qualitat Educativa i de Formació Professional, que engloba i amplia les comeses d'aquell.»

Millorar el diagnòstic, afavorir la convivència

Les iniciatives que tira avant el seu departament són nombroses. Van des de les avaluacions diagnòstiques periòdiques del sistema educatiu, «perquè no podem corregir els defectes de funcionament si no els coneixem prèviament», fins al pla PREVI, que pretén millorar la convivència en els centres escolars. María Auxiliadora destaca especialment aquest pla, per la seua amplitud i la repercussió tan positiva que està tenint en un tema com més va més important. «Conté desenes d'iniciatives concretes, com ara campanyes de sensibilització, xarrades, estudis, jornades, assessorament, convenis distints, creació d'unitats d'atenció, un registre central d'incidències, i així un llarg etcètera.»

No solament hi ha el PREVI. María Auxiliadora Hernández destaca també dues actuacions concretes. En primer lloc, els Premis de la Comunitat Valenciana a la Innovació Educativa, dotats, el 2007, amb un pressupost màxim de 30.000 €. «Aquests guardons volen

A més dels Premis de la Comunitat Valenciana a la Innovació Educativa, la Conselleria concedeix ajudes econòmiques per a la realització de projectes d'investigació i innovació educativa

incentivar el professorat en actiu perquè elabore models de programació didàctica que desenrotllen els corresponents currículums de la Comunitat Valenciana, a més de materials didàctics innovadors que afavorisquen els processos d'ensenyament i aprenentatge i la millora contínua de l'educació.»

A més d'aquests premis, diguem-ne extraordinaris, «la Conselleria concedeix ajudes econòmiques per a la realització de projectes d'investigació i innovació educativa sobre el desenrotllament del currículum durant tot el curs acadèmic. Per al curs acadèmic 2007-2008, per exemple, s'hi han destinat 52.000 €».

Del bilingüisme al plurilingüisme

L'any passat, sense anar més lluny, se celebrà a València el I Congrés d'Innovació Educativa en Secundària (CIES, 2006), organitzat per la Universitat Politècnica de València (UPV). Era la primera vegada que se celebrava alhora amb les VI Jornades d'Orientació, una cita anual també organitzada per la UPV. «Sí –afirma María Auxiliadora Hernández–, això és un indicador inequívoc de la importància social, i no solament política, de la qüestió. Perquè mai no és sobrer recordar que l'educació és una empresa conjunta de la societat, i no només dels professionals involucrats.»

La VIU –el projecte valencià d'universitat internacional i virtual– es convertirà en una gran pantalla internacional des de la qual el món sencer podrà absorbir els coneixements que naixen i s'imparteixen a la nostra comunitat

María Auxiliadora Hernández no troba, però, excessives diferències entre el sistema educatiu valencià i el de les altres autonomies: «nosaltres ens regim, de la mateixa manera que tots, per la LOE, de manera que tenim un sistema molt semblant al de la resta d'Espanya. És cert que el fet que tinguem una llengua pròpia és una particularitat que ens distingeix. Cal tenir en compte que hi ha més de 182.900 alumnes que estudien actualment en valencià». Però no és aquesta l'única singularitat: «ací, proporcionalment, disposem, ara per ara, d'un major nombre de professors i de mitjans materials que la majoria de les comunitats autònomes. I això ens permet poder incidir més en determinades qüestions que cada vegada adquireixen més pes específic en l'educació actual».

I és que, certament, hem passat d'un model educatiu fonamentalment bilingüe, en el qual calia reconduir una situació històrica deficitària, a un altre model «en el qual volem introduir unes altres llengües que seran imprescindibles perquè, en el futur, els alumnes valencians puguin respondre satisfac-

tòriament a les demandes d'un món laboral cada vegada més globalitzat. I, per altra banda, hem de ser conscients que hem esdevingut una societat receptora d'una quantitat important d'immigrants, els fills dels quals tenen garantit també el dret a l'educació. Per això hi ha els programes PEBE i PASE».

Educació i noves tecnologies

Sempre que parlem d'innovació pedagògica, existeix la temptació de pensar quasi immediatament en la introducció a les aules de les noves tecnologies de la informació i de la comunicació (TIC). «I això sens dubte és un dels aspectes més importants. Vivim en una societat que cada vegada implementa més, i a major velocitat, els avenços tecnològics en la vida diària. I això és obvi que s'ha d'introduir al nostre sistema d'ensenyament. Els nostres alumnes han de tenir una competència tècnica que els permeta fer ús de les TIC amb unes garanties més que suficients.»

Per això, segons la directora general, l'educació del futur passarà necessàriament per aquestes tecnologies: «aquest aprenentatge assistit per les tecnologies de la informació ofereix uns avantatges indiscutibles: no té límits horaris ni geogràfics i permet d'accedir i intercanviar opinions i coneixements quasi instantàniament». Per això no és gens estrany que veja en el projecte valencià d'universitat internacional i virtual una aposta de futur segura: «la VIU aportarà molts beneficis, ja que, entre altres coses, es convertirà en una gran pantalla internacional des de la qual el món sencer podrà absorbir els coneixements que naixen i s'imparteixen a la nostra comunitat».

La VIU, a més, serà un instrument imprescindible per a tota una àmplia gamma d'alumnes potencials: «permetrà posar la docència al servei de l'usuari/alumne vint-i-quatre hores al dia, durant els 365 dies de l'any, cosa que facilitarà a tothom seguir els seus estudis d'acord amb la disponibilitat de temps, sempre que tinga una connexió d'Internet a l'abast».

Per les seues condicions i estructura, «aquesta universitat no té fronteres. I serà, sens dubte, un instrument decisiu en innovació educativa. Estic convençuda –conclou– que marcarà una abans i un després en el nostre sistema educatiu».

La teua recomanació

TXT t'ofereix aquest espai perquè pugues recomanar llibres, pel·lícules, obres de teatre... que t'hagen resultat interessants per la seua relació amb l'educació i l'ensenyament. Si trobes algun llibre que creus que els teus companys de professió no s'haurien de perdre, conta'ns-ho per correu electrònic a txt@bromera.com o per correu postal a Revista *TXT* (Apt. de Correus 147, 46600 Alzira) indicant «Recomanació» en el sobre. Juntament amb el text en què ens expliques per què t'ha agradat (2.000 caràcters aprox.), cal que adjunes una fotografia de carnet i les dades personals (nom, cognoms, centre educatiu on treballes, adreça i telèfon). Si vols recomanar una pel·lícula, una cançó, una exposició..., envia'ns un text que no supere els 500 caràcters. Els autors de les recomanacions publicades rebran un llibre de Bromera com a obsequi.

Antoni Navarro,
assessor del CEFIRE
de Sagunt,
ens recomana el llibre

El que fan els millors professors universitaris, de Ken Bain,
220 pàgs.
Publicacions de la Universitat de València,
2006 (1a ed. anglesa, 2004)

«Les preguntes són la clau»

KEN BAIN

Aquest assaig reflexiona sobre la idea que «ensenyar no significa merament fer classe» i té més a veure amb un treball de creació i d'indagació personal sobre com aprenem les persones

T'has preguntat alguna vegada si les teues classes estimulen intel·lectualment els alumnes? Saps despertar-los el plaer de pensar, o com motivar-los perquè desitgen aprendre més i millor? Per a ser més concrets, i formulant-ho amb una de les preguntes favorites de l'autor: et consideres un professor que sap plantejar preguntes interessants als alumnes? Si és així, encara que no et dediques a l'ensenyament universitari, aquest assaig t'interessarà, perquè en realitat reflexiona sobre la idea que «ensenyar no significa merament fer classe» i té més a veure amb un treball de creació i d'indagació personal sobre com aprenem les persones tant si som professors

com si som alumnes. Cap de nosaltres no hem oblidat aquells professors que ens van despertar el plaer del coneixement, i la pregunta de partida que es fa Ken Bain és precisament aquesta: com treballen els professors que recorden els estudiants fins i tot després de llicenciar-se? De fet, aquesta, no n'és més que una dins de l'ampli ventall de preguntes a les quals intenta respondre l'autor. Ken Bain, actual director del Centre per a l'Excel·lència en l'Ensenyament de la Universitat de Nova York, resumeix en aquest assaig el resultat de quinze anys d'investigació en diversos col·legis dels Estats Units. Si posem atenció al que entén per «millors professors universitaris», descobrirem que, en el fons, les característiques que els defineixen no difereixen molt de les que haurien de definir «els millors professors» en totes les etapes educatives: generen expectatives, parteixen de la quotidianitat, dominen la seua matèria, són oberts, estimen la docència, fan autocrítica, creen entorns per a l'aprenentatge, eviten l'arbitrarietat, fan comunitat. Tres aspectes fan de la lectura d'aquest assaig un plaer per als apassionats de la docència: la consideració de l'ensenyament com un art que es pot aprendre estudiant els models; la rellevància de les tècniques dramàtiques per als professors que volen millorar la seua comunicació i crear els millors entorns d'aprenentatge per als alumnes, i la importància de desenvolupar la capacitat del professorat per tal de motivar l'auditori amb tota mena de relats i de preguntes reptadores. Encara no t'ha picat la curiositat?

Elena Pacheco Alfonso, del CP Campanar de València, ens recomana la pel·lícula *Hoy empieza todo*

Daniel és professor i director d'una escola infantil en un població deprimida de França. És un home sensible i tenaç, apassionat del seu treball, però que es troba atrapat per una jerarquia que no li permet extralimitar-se en les seues funcions com a educador, veient-se forçat a seguir les normes bàsiques mentre els seus alumnes van a escola literalment morts de fam i esparracats. Daniel no es donarà per vençut i aconseguirà el suport de tota la comunitat. Una història de coratge i valor; la lluita per aconseguir que, per a aquests xiquets, hui comence tot.

Entrar

bromera.txt

projecte

projecte

materials educatius
per a l'escola valenciana
bromera.txt

El programa generador de proves d'avaluació de bromera.txt

Genera tota mena de proves per als quatre cursos d'ESO en un temps mínim i amb un control total sobre el contingut docent que permet de forma ràpida i senzilla:

- afegir el logotip i el nom del centre
- controlar la data de la prova
- exportar la prova a un fitxer editable
- recuperar un examen anterior
- fer-ne un de nou a partir d'un altre ja realitzat
- consultar totes les avaluacions generades

A més, a través de la web interactiva d'Ónex, s'actualitzen contínuament els continguts i s'incorporen els suggeriments dels professors usuaris.

NOU

Servei
exclusiu per
als professors
usuaris del
Projecte
Ona

Trobareu més informació a: **onex.bromera.com**

boig *boja* adj.
[que té un desequilibri]
pertorbat -ada
desequilibrat -ada
llunàtic -a
foll -a
dement
vesànic -a
alienat -ada
forassenyat -ada
neuròtic -a
grillat -ada [pop.]
guillat -ada [pop.]
sonat -ada [pop.]
tocat -ada [pop.]
↔ *assenyat* -ada
sensat -a
[sense mesura]
excessiu -iva
desmesurat -ada
↔ *mesurat* -ada
[amb poc trallat]
destrellat -ada [pop.]
destarifat -ada [pop.]
atroinat -ada [pop.]
trapatrols [pop.]
tarambana [pop.]
tromptellot [pop.]
borinot
insensat -a
desassenyat -ada
imprudent
esbojarrat
desenraonat
↔ *sensat*
de boig
a la lleugeria
de qualsevol
allà vas, etc.

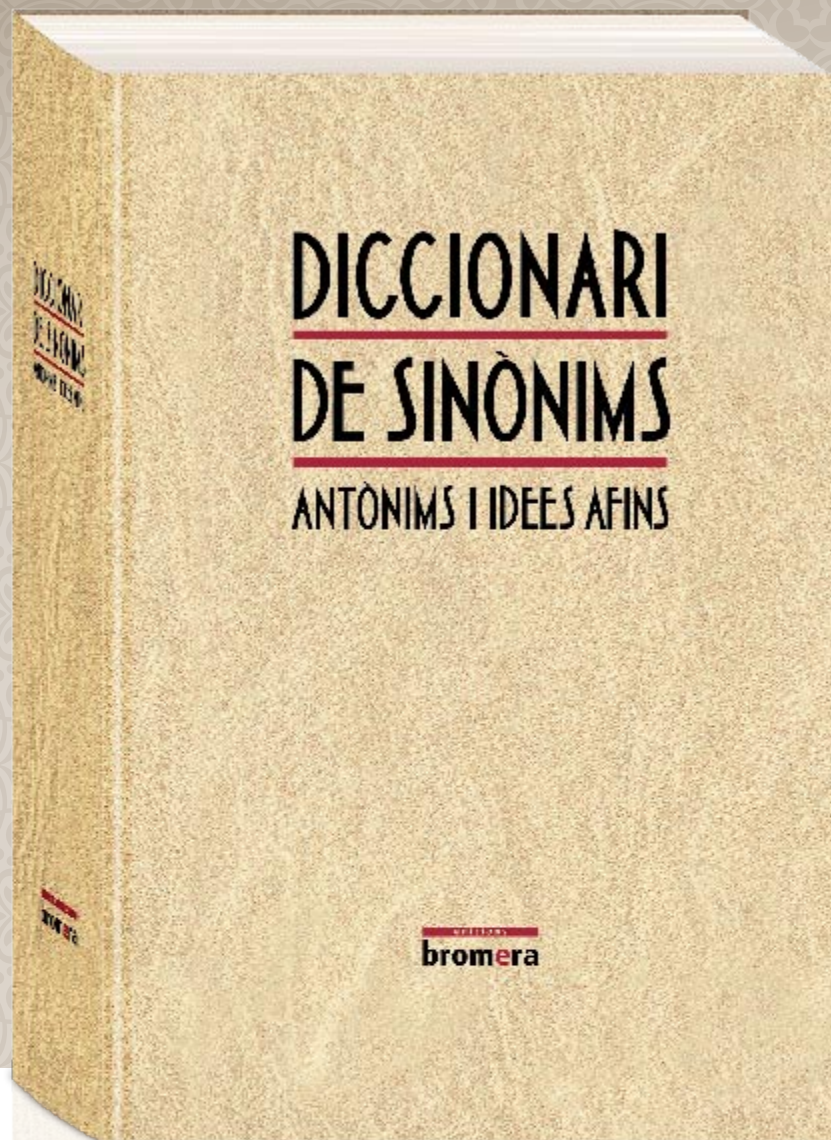
a la babalà
així com així
a la bona de Déu
de pura pensa
de fluxus
amb lleugeresa
↔ *amb els cinc sentits*
fer el boig
fer el pallasso
↔ *anar a l'hora*
boina f.
gorra
boira f.
broma
neula
boirina
boirum (m.)
boirum (m.)
fumassola
escampar la boira
escampar el poll
pegar a fugir
alçar el vol
tocar el dos
agafar el portant
tocar el pirandó
pirar-se-les
picar sola
ensenyar els talons
fotre el camp
↔ *quedar-se a covar la cendra*

boirós -osa adj.
bromós -osa
nebulós -osa
boixet m.
birla (f.)
molts boixets i poques puntes
moltes bufes i pocs trons
bola f.
[per a jugar]
pilota
baló (m.)
botxa [en el joc de botxes]
bolig (m.) [en el joc de botxes]
[pop.] [fet no verdader]
mentida
mentira
guatlla [pop.]
falsedat
garrofa [pop.]
gallofa [pop.]
bòfia [pop.]
↔ *veritat*
anar a la seua bola
anar a la seua
anar al seu aire
tindre-li (a algú) **bola**
donar la tabarra
donar la llanda
donar la murga
donar quefer
donar més feina que un porc solt

barrella f.
[de les gabies]
barrot (m.)
canya
llostonet (m.)
[planta]
sosa
barrellera
barrera f.
[que impedeix el pas]
tanca
muralla
mur (m.)
barricada
estacada
tancat (m.)
[allò que dificulta]
obstacle (m.)
dificultat

impediment (m.)
destorb (m.)
entrebanc (m.)
trava
escull (m.)
↔ *facilitat*
barret m.
capell
lligadura (f.)
bolet
pamela (f.)
pallola (f.)
panamá
canotier
copalta
capota (f.)
trona (f.)
bonet
tricorn

haver-n'hi per a tirar el barret
al foc
haver-n'hi per a tornar-se
boig
haver-n'hi per a pegar a fugir
haver-n'hi per a arrancar a córrer
llevar-se el barret
fer-li barretada
barret en mà
barretot m.
[bolet]
helvet-la (f.)
orella de gat (f.)
orella de moix (f.)
pl. [planta]
capellets (m.)
papellida (sing.)

- ☞ Més de 25.000 entrades
- ☞ Més de 150.000 sinònims
- ☞ Més de 10.000 antònims
- ☞ Més de 8.000 locucions
- ☞ Amb marques de registre lingüístic
- ☞ Amb explicacions aclaridores
- ☞ Amb taules d'idees afins
- ☞ Amb quadres d'imatges

- ✓ Per a no repertir les mateixes paraules
- ✓ Per a trobar la paraula exacta
- ✓ Per a saber diferenciar els matisos

Novetats
curs
08 | 09